

COLORADO AVENUE

Suomi, 2007

Ohjaus: Claes Olsson

Käsikirjoitus: Erik Nordberg

Kesto: 2 h 8 min.

Genre: draama

Elokuvan levittäjä: Sandrew Metronome
Distribution

Ikäraja: K11

Koulukinon materiaali on tehty lukiolaisille. Oppimateriaali sopii lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin esim. ruotsin kielen, äidinkielen, historian, yritys- ja työelämä tiedon opetukseen.

Oppimateriaalin teemoja: Amerikan siirtolaisuus ja siirtolaisuus, Suomen sisällissota, kieltolaki, naisryhtäjäyys ja -johtajuus

Colorado Avenue on kotimainen elokuva Amerikan siirtolaisista, sisällissodasta ja kieltolaista. Elokuva perustuu Lars Sundin Pohjanmaa-epoksiin ”Colorado Avenue” ja ”Puodinpitäjän poika”.

TEKIJÄT

Käsikirjoittaja Erik Norberg,
Lars Sundin romaanien pohjalta

Ohjaaja Claes Olsson

Tuottajat Leila Lyytikäinen ja Claes Olsson

Kuvaaja Pertti Mutanen F.S.C.

Lavastaja Markus R. Packalén

Rekvisitööri Katarina Lume

Pukusuunnittelijat Mona Theresia Forsén,
Susanne Manns, Anna Vilppunen

Maskeeraus Hannele Herttua

Hiussuunnittelu Hilikka Stenberg

Ääni Tero Malmberg

Musiikki Yari

Leikkaaja Oscar Franzen

NÄYTTÉLIJÄT

Birthe Wingren - Dollari-Hanna

Ylva Ekblad - Äiti Östman, Hannan äiti

Peter Kanerva – Otto, Hannan poika

Joanna Wingren - Ida, Hannan tytär

Nicke Lignell - Kunnanmies Johannes Smeds

Andre Wickström - Erik Smeds, Johanneksen poika

Johan Storgård - Gammel-Smeds,

Johanneksen isä

Pekka Strang - Dähli-Johan

Irina Björklund - Opettajatar Anna Boström

Andreas Wilson - Ed Ness, Hannan mies

Amerikassa

Johan Fagerrud - Opettaja Vidar Boström

Göran Forsmark - Majuri Damberg

Peter Snickars - Lääninetsivä Hoxell

Håkan Omars - Lääkäri Öist

Ann-Luise Bertell - Kätilö Thodén

Mats Holmqvist - Suojeluskunnan päällikkö

Lindroos

Boris Bränn - Opettaja Johansson

TARINA

Claes Olssonin ohjaama Colorado Avenue seuraa Hanna Östmanin (Birthe Wingren) ja hänen poikansa Oton (Peter Kanerva) elämäntulkua. Pikkutyttöä Hanna joutuu äitinsä (Ylva Ekblad) kanssa jättämään kotinsa Rödsikäretillä, kun hänen isänsä hukkuu merellä. Hannasta tulee Smedsin talon pikkupiika. Hän säästää rahaa Amerikan matkaan, ja matkustaa vuonna 1893 USA:han 18-vuotiaana - vakaana päätöksensä ansaita omaisuuksia suuressa lännessä. Kymmenen vuoden kuluttua Hanna palaa kahden lapsensa kanssa kotikyläänsä Siklaxiin, Pohjanmaalle. Tästä saa alkunsa elokuvan tarina.

Amerikan dollareilla Hanna ostaa kivisen pellon ja rakentaa sille maalaiskaupan. Puodista tulee vähitellen kylän keskus, ja kyläläiset alkavat arvostaa uuteraa "Dollari-Hannaa". Itsenäistymisen ja sisällissodan jälkeen, kieltoain astuttua voimaan 1919, Hannan poika Otto aloittaa uransa yrittäjänä. Ja pian hänestä tulee viinan salakuljettajien "kanisterikuningas". Dollari-Hanna kokee joutuvansa poikansa vuoksi taas häpeään. Hän ei voi antaa anteeksi Otolle sitä, että tämä valitsi rikoksen tien.

Muita tapahtumien kannalta keskeisiä henkilöitä ovat kunnanjohtaja Johannes Smeds (Nicke Lignell) ja hänen poikansa Erik (André Wickström) sekä Gustav (Guy Rosenholm), Oton apuri Dähli-Johan (Pekka Strang) ja lääninetsivä Hoxell (Peter Snickars), joka kuumeisesti yrittää saada Oton satimeen salakuljetuksesta. (<http://www.finnkino.fi/movie/1550/>)

SIIRTOLAISUUS JA SUOMALAISTEN AMERIKAN SIIRTOLAISUUS

Siirtolaisuus eli migraatio on muuttoliikettä joko jonkin tietyn alueen sisällä tai valtioiden välillä. Muuttaneesta henkilöstä voidaan käyttää nimityksiä siirtolainen, maahanmuuttaja tai emigrantti. Terminologisesti ja historiallisesti on hyvin vaikea erotella termejä siirtolaisuus ja kolonisaatio. Siirtolaisuus tavallaan edellyttää jo valmiin, joskin usein melko yksinkertaisen ja alkeellisen yhteiskuntarakenteen olemassaoloa muuton kohdemaassa. Kolonisaatio on siirtolaisuutta, jossa kohdealue pyritään ottamaan siirtolaisia lähettävän maan tai kulttuuripiirin hallintaan. (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Siirtolaisuus>)

1. Pohtikaa millaista elämää siirtolaisuus konkreettisesti on. Mitkä ovat syitä, jotka saavat ihmiset liikkeelle? Miettikää miten siirtolaisuus ilmenee tämän päivän Suomessa. Onko sitä, jos niin missä? Tutustukaa mm. Siirtolaisinstituutin [www-sivuihin osoitteessa](http://www.sivuihin.osoitteessa) www.migrationinstitute.fi.

Yli miljoona suomalaista on muuttanut ulkomaille pysyvästi. Suurimmat siirtolaisuuden kohdemaat ovat Ruotsi, Yhdysvallat, Kanada ja Australia. (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Siirtolaisuus>)

2. Colorado Avenue -elokuvan Hanna muutti Pohjanmaalta v. 1893 Yhdysvaltoihin. Etsikää historian kirjoista tai netistä tietoa, millaisessa maailmassa elettiin kyseisenä ajankohtana Suomessa ja erityisesti Pohjanmaalla. Miettikää vaihtoehtoja, jotka olisivat voineet olla syinä Hannan päätökseen ruveta siirtolaiseksi.

Suuri muuttoliike Ruotsiin Suomesta tapahtui 1960-luvulla, jolloin paremman elintason ja "oman Volvon" toivossa Suomesta lähti yli 300 000 henkeä etsimään uutta elämää. Siirtolaisuus kohdistui Ruotsin suuriin teollisuuskeskuksiin, eritoten autoteollisuudesta eläville paikkakunnille. Useat tehtaat olivat suomalaisten miehittämiä ja niin töissä ja vapaa-aikanakin pärjäsi mainiosti suomella ja erityistä tarvetta paikallisen kielen oppimiselle ei näin ollut. (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Siirtolaisuus>)

3. Monella on ns. Ruotsin sukulaisia. Kysykää vanhemmiltanne, iso-vanhemmiltanne tai muilta sukulaisilta sukunne siirtolaistarinoita. Kirjoittakaa saamienne tietojen perusteella fiktiivinen tarina otsikolla "Parempaan elämään perässä."

4. Äidinkieli on keskeisessä roolissa kun pohditaan siirtolaisuutta. Elokuvassa Colorado Avenue kielen merkitys kiteytyy nuoren Oton elämässä. Hänen ensimmäinen kielensä on englanti, joten muutto takaisin ruotsinkieliselle Pohjanmaalle aiheuttaa hänelle radikaalin seurauksen – puhumattomuuden. Myös elokuvassa Aavan meren tällä puolen on samankaltaisia teemoja liittyen Ruotsin siirtolaisuuteen. Mitä äidinkieli merkitsee ja miten se vaikuttaa ihmiseen, kun hän joutuu paikkaan, missä hän ei kykene kommunikoimaan omalla äidinkielellään? Kerääntykää pienryhmiin pohtimaan asiaa. Esitelkää pohdintojen tulokset muille luokkalaisille.

SUOMEN SISÄLLISSOTA

Suomen sisällissota käytiin Suomen senaatin ja Suomen kansanvaltuuskunnan johtamien joukkojen välillä 27. tammikuuta – 15. toukokuuta 1918. Senaatin joukkoja kutsuttiin valkoisiksi ja kansanvaltuuskunnan joukkoja punaisiksi. Ulkovalloista Saksan keisarikunta tuki valkoisia ja Neuvosto-Venäjä avusti punaisia. Valkoiset saivat tukea myös ulkomaisilta vapaaehtoisilta, joista ruotsalaisten upseerien merkitys sodan alkuvaiheessa oli suurin.

Suomen sisällissota oli osa ensimmäisen maailmansodan aiheuttamaa valtiollista ja yhteiskunnallista murrosvaihetta Euroopassa. Sisällissota päättyi valkoisen Suomen voittoon ja punaisen Suomen häviöön. Neuvosto-Venäjän vaikutusvalta päättyi Suomessa, mutta maa siirtyi keisarillisen Saksan valtapiiriin maailmansodan loppuajaksi. Saksan hävittyä suursodan suomalaisten joulukuussa 1917 saama itsenäisyys astui täysimääräisenä voimaan ja Suomen valtiomuodoksi tuli monarkian sijaan tasavaltainen demokratia, Euroopan läntisten suurvaltojen myötävaikutuksella.

Sisällissota on Suomen historian ristiriitaisin tapahtuma, jonka vaikutukset suomalaisiin ja suomalaiseen yhteiskuntaan ovat olleet poikkeuksellisen pitkäkestoiset. Kansojen sisäisille taisteluille luonteenomaisesti sodan molemmat osapuolet syyllistyivät poliittiseen terroriin ja tarpeettomiin raakuuksiin. Sodan jälkeen punaisia tai punaisiksi epäiltyjä suljettiin laajamittaisesti vankileireille, joissa tauteihin, nälkään ja teloituksiin kuoli tuhansittain suomalaisia. Yhteensä sota vaati noin 37 000 uhria. Ensimmäisen maailmansodan lopputulos teki Suomen kansan hitaan eheytyksen mahdolliseksi. (http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_sis%C3%A4llissota)

1. André Wickströmin esittämä roolihahmo Erik valitsee aktiivisen taistelijan osan kansalaissodassa. Muistella kummalle puolelle hän asettuu ja millainen on Erikin kohtalo tarinassa? Miettikää miten elokuva tulkitsee vihollisleirien kohtaamisen. Mikä on mielestänne tämän tulkinnan sanoma?

Suomen sisällissota tunnetaan myös erilaisia ideologioita painotuksia sisältävillä nimillä kansalaissota, vapaussota, veljessota, kapina, punakapina, torpparikapina, vallankumous, luokkasota. Neutraaleja ilmaisuja ovat vuoden 1918 sota, Suomen sota 1918, vuoden 1918 tapahtumat tai Veijo Merta mukailleen kevään 1918 tapahtumat.

Vuoden 1918 sodan ensimmäisiä nimityksiä oli kansanvaltuuskunnan puolelta vallankumous. Sodan loppuvaiheessa ja sen jälkeen voittajien puolella alettiin korostaa sodan kansallista luonnetta vapaustaisteluna ja sotana Venäjää ja sen tukemia punaisia vastaan[1]. Hävinnyt osapuoli nimitti sotaa pääasiassa luokkasodaksi ja kapinaksi, mutta vapaustaistelu-termiä käytettiin esimerkiksi lukuisissa punakaartilaisien kuolinilmoituksissa.

Vuonna 1918 sotaa nimitettiin yleisesti kansalaissodaksi venäjän kielen mukaan (гражданская война). Termiä käytetään myös ranskan, englannin ja saksan kielissä. Myöhemmin yleistyi suomenruotsalaisesta kielenkäytöstä termi sisällissota (inbördeskriget). Historiantutkimuksessa sotaa kutsutaan nykyisin pääasiassa sisällissodaksi, joka sopii paremmin myös kansainväliseen käytäntöön. Se kuvaa sodan luonnetta neutraalisti, (vrt. vapaussota, luokkasota), ja sisällyttää ulkovaltojen osallistumisen sotaan. Toisaalta Neuvostoliiton hajoaamisen jälkeen vapaussota-termiä käyttö on kokenut Suomessa hienoisena renessanssin. (http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_sis%C3%A4llissota)

2. Helsingin Sanomien Nyt-liitteen palstalla KUKA NYT on tapana kysyä julkkiksilta ”Mitä nimitystä käytät vuoden 1918 tapahtumista?” Kerätkää muutamia näitä kommentteja ja pohtikaa mitä vastaukset kertovat tämän päivän ihmisten suhtautumisesta Suomen historiaan ja vuoden 1918 tapahtumiin. Lopuksi voitte vastata itse kysymykseen ”Mitä nimitystä käytät vuoden 1918 tapahtumista?”

KIELTOLAKI

Suomessa oli voimassa alkoholin kieltolaki vuosina 1919–1932. Asetus alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta, maahantuonnista, myynnistä, kuljetuksesta ja varastossa pidosta astui voimaan Suomessa 1. kesäkuuta 1919. Asetus kieltolaista hyväksyttiin eduskunnassa yksimielisesti jo 31. lokakuuta 1907, mutta Suomen suuriruhtinas Nikolai II ei sitä vahvistanut. Uusi kieltolakiehdotus annettiin 15. maaliskuuta 1909 ja sen vahvisti Venäjän väliaikainen Kerenskin hallitus vasta 29. toukokuuta 1917. Laki astui voimaan kaksi vuotta myöhemmin. Päinvastoin kuin yleensä luullaan Suomi ei suinkaan ottanut mallia Yhdysvalloista, vaan taustalla oli aikaisempi rahvaan raittuttamisliike ja valtiovallan halu viinan yksinmyyntiin. Asetusta kutsuttiin yleisesti nimellä kieltolaki.
(http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_alkoholin_kieltolaki)

Suomen kansa haluttiin tehdä raittiiksi 1900-luvun alussa kieltämällä alkoholi. Idea ei ollut aivan kotikutoinen, sillä samanlaisia päätöksiä tehtiin muissakin maissa. Kieltolain vaikutukset eivät olleet aivan sellaiset kuin oli tarkoitettu: laitton alkoholi kävi hyvin kaupaksi ja siitä tuli pirtukauppiaille hyvä bisnes. Kieltolain rikkomisesta tuli jonkinlainen kansanhuvi. Amerikkalaiseen gangsterismiin ei sentään Suomessa jouduttu. Kieltolain kumoaminen sai silti yhä laajempaa kannatusta. Ratkaisulle haluttiin vankka pohja, ja se onkin niitä harvoja asioita, jotka on ratkaistu kansanäänestyksen kautta.
(<http://www.otavanoppimateriaalit.net/aineisto/arkisto/kieltolaki/index.html>)

1. Pohtikaa miten kieltolain vaikutukset näkyvät elokuvassa Colorado Avenue? Miten elokuvan päähenkilöt siihen suhtautuivat? Hanna? Otto? Kunnanmies Smeds? Opettajatar Anna Boström? Jne.

2. Tutustukaa Kirkasta kuppiin ja nuppiin [www-sivuihin osoitteessa](http://www.sivuihin osoitteessa) <http://weegee.espooli.fi/museot/verkko/kirkasta/koti2.htm> Tehkää siellä olevat tehtävät ja testatkaa kieltolakitietämyksenne.

NAISYRITTÄJYYS JA -JOHTAJUUS

EVA on suomalaisen elinkeinoelämän rahoittama toimija, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA on Suomen merkittävin kohtaamispaikka ja verkosto elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajille. EVAlla on myös keskustelijan, haastajan ja unilukkarin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tohtori Anna Kortelaisen kirjoittama EVA RAPORTTI on osa Naiset huipulle! -hanketta, jota EVA toteuttaa yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian kanssa.

Filosofian tohtori Anna Kortelaisen kirjoittama EVA RAPORTTI pureutuu Suomen ensimmäisten johtajanaisten tarinoihin. Värikkäiden tarinoiden takaa löytyy yhteisiä piirteitä, jotka myös moni nykynainen tunnistaa.

Nämä Suomen ensimmäiset johtajanaiset, kauppahuoneiden sekä pienten ja suurten yritysten johtajat, laivanvarustajat, vaikutusvaltaisten kansalaisjärjestöjen ja kansanliikkeiden vetäjät sekä karismaattiset asiantuntijajohtajat ovat jättäneet pysyvän jälkensä suomalaiseen yritys-elämään. Raportti onkin muotokuva suomalaisesta yritys-elämästä sekä edistyksestä ja tasa-arvosta syntyperään katsomatta – perinnöstä, jota emme ole huomanneet, mutta josta voimme olla ylpeitä.
(www.eva.fi)

1. Tutustukaa Anna Kortelaisen raporttiin. Se löytyy Internetistä kokonaisuudessaan pdf-tiedostona osoitteesta www.eva.fi Raportti-portaalista.

Keskustelkaa luokassa naisjohtajuudesta raportin pohjalta. Miettikää millainen käsitys teillä on ollut historiamme naisjohtajista. Tuoko Kortelaisen raportti siihen jonkin uuden näkökulman?

2. Pohtikaa millä tavoin Colorado Avenuen Dollari-Hanna poikkeaa elokuvassa oman aikansa naiskuvasta. Mitä ristiriitoja tai asioita yrittäjyys tuo Hannan elämään?

3. Tutustukaa oppimateriaalin lopussa olevaan Opetushallituksen etälukion materiaaliin Naisyrittäjien määrä eri toimialoilla – katsaus lähihistoriaan. Pohtikaa mitä naisyrittäjien määrä kertoo yhteiskunnasta, missä me elämme. Keskustelun tueksi voitte tutustua myös seuraaviin järjestöihin ja heidän www-osoitteisiinsa:
<http://www.yrittajanaiset.fi> ja
<http://www.naisyrittajyyskeskus.fi>.

4. Naisyrittäjyys ja -johtajuus ovat asioita, jotka ovat pinnalla julkisessa keskustelussa. Kerätkää kirjoja, artikkeleita, ohjelmia, sivustoja ja kannanottoja asiasta ja miettikää millainen on tulevaisuuden yrityskulttuuri.

Oppimateriaalin on laatinut äidinkielen ja viestinnän opettaja Marjaana Mitikka.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa Puura-Castrén Koulukinosta.

Vinkkausta opettajalle edelliseen tehtävään:

Kirjoja:

Kirsi Piha: Äitijohtaja

Marklund, Liza; Snickare, Lotta:
Helvetissä on erityinen paikka naisille jotka eivät auta toisiaan

Marja-Leena Parkkinen ja Ristomatti Ratia:
Love Armi. – Marimekon perustajan Armi Ratia henkilökuva.

Linkkejä:

www.yle.fi - Elävä arkisto mm. Kirsti Paakkanen – Marimekon muutosjohtaja – Haastattelu (otteita)

Valtakunnallinen naistutkimuksen ja tasa-arvoasioiden portaali Minna
www.minna.fi

Tasa-arvoviranomaisia Suomessa
www.tasa-arvo.fi

Suomen Naistutkimuksen seura - Sällskapet för kvinnoforskning i Finland;
www.helsinki.fi/akka-info

NYTKIS - Naisjärjestöt yhteistyössä
<http://www.nytkis.org>

Lehtiä:

Gloria – Gloria Bisnes
Trendi
Helsingin Sanomat
Uusi nainen
Kauppalehti
Optio

Liite 1

Naisten yrittäjyydellä pitkä perinne historiassa

Vaikka naisten yritystoiminta on otettu tutkimuksen kohteeksi vasta viime kymmenen vuoden aikana, naisten yritystoiminnalla on Suomessa pitkä perinne niin maataloudessa kuin muillakin aloilla. Ruotsin vallan ajan lopulla naisille sallittiin joitakin elinkeinonharjoittajan oikeuksia, kuten kudontaa ja pukuompelua, mutta toiminnan pienimuotoisuuden vuoksi sitä ei voi verrata miesten yritystoimintaan ja elinkeinonharjoittajien oikeuksiin.

Viime vuosisadan alussa naisten yritystoiminta oli välttämättömän elannon hankkimista ja rakentui lähinnä kaupunkilaisten tarvitsemien palvelujen ja tuotteiden ja vaurastuvan kaupunkilaisväestön kasvavan kulutuskysynnän varaan: ompelutyöt, kudonta, vehnäleivän ja leivän leivonta sekä kauppa loivat kaupungeissa mahdollisuuksia naisten pienyrittämiselle.

Työssäkäyntiaineistoissa yrittäjiksi luokiteltu sosioekonominen ryhmä koostuu yksinäis- ja työnantajayrittäjistä sekä avustavista perheenjäsenistä. Yrittäjiksi luokitellut kuuluvat yrittäjien eläkevakuutuksen piiriin, ja yrittäjien eläkelaissa (YEL) yrittäjäksi luokitellaan henkilö, joka tekee ansiotyötä olematta työssään virka- tai työsuhteessa. Yrittäjäksi luokitellaan yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista tai yli 50 prosentin äänimäärän tuottavan osan osakkeista omistava henkilö.

Taulukko 1.
Yrittäjien sukupuolijakauma vuosina 1990, 1995 ja 2000, % ja 1 000 henkilöä, ml. alkutuotanto.

Vuosi	Naiset	Miehet	Yhteensä	1 000 henkilöä, ml. alkutuotanto		
				Naiset	Miehet	Yhteensä
		%		Lkm		
1990	39	61	100	128	201	329
1995	35	65	100	95	174	269
2000	35	65	100	86	159	245

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto

Taulukko 1. Yrittäjien sukupuolijakauma vuosina 1990, 1995 ja 2000, % ja 1000 henkilöä, ml. alkutuotanto.